

תוכן העניינים

1	משה בר סימן טוב הקדמה
3	דבר העורכים
5	רשימת הכותבים

שער ראשון: המטופל

11	לילי פרלמן אני רק רציתי חיבוק
12	גיא תבורי איך לדבר עם חולי סרטן: המדריך הלא רשמי
21	עומרי בן־עזרא "אילו רק ידעתי אז מה שאני יודע היום": על פערי הידע העמוקים בין מטפל למטופל
32	סלמאן זרקא החולה החכם
38	אלי כרמלי, רחל לדאני, איילת ברגזורמן, שירלי רזניצקי, ג'ני ברודסקי בני משפחה מטפלים (Family Caregivers): שותפים במעגל הטיפול
49	דבורה פיקל, יוסי ווייס זכויות החולה: המטפל, המטופל ומה שביניהם
56	רותי גופן רופאת המשפחה והמטופל מקהילת הלהט"ב

שער שני: המטפל

73	עדי פינקלשטיין, אורית קרניאלי־מילר, דפנה מיתר, יעקב אורקין, פיטר גילבי, מיכאל קאפמן, דורית שחם חינוך הומני ברפואה ויישומו בבתי ספר לרפואה בישראל
----	--

	רותי סטשפסקיי-מרגלית, דניאל הרדוף, עתליה תובל, ליאת פסח-גלבולום, אמתי זיו
89	השפעת חינוך מבוסס סימולציה על פיתוח מיומנויות תקשורת בין-אישית: מבט משני עשורי עשייה במסר – המרכז הארצי לסימולציה רפואית
	נירה ברטל
109	חסד ותקשורת: תמורות ביחסי מטפל-מטופל בסיעוד ממבט היסטורי
	דבורה פיקל, יוסי ווייס, יהושע שמר
121	מקצוענות ברפואה: הגשר המחבר בין המטפל למטופל
	רות בירק
129	תקשורת בצוות הרפואי בעידן הדיגיטלי: כלי חיוני לטיפול במטופל
	עידית וייסיגל
139	פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית: דרך לקידום פתרון בעיות ואיכות חיים של פרטים, משפחות וקהילות
	שירה פרידן
156	כשהטיפול משתבש
	עפרה מהודר
170	אוריינות בריאות: גישה למידע, הבנתו ושימוש בו בדרכים המקדמות בריאות
	מרק גלזרמן
188	היבטים של מין ומגדר במפגש הרפואי
	גילה ברונר, עינת אלרן, נעם כתרי
195	טיפול מיני, רפואה מינית ומה שביניהם

שער שלישי: התשתית הערכית והמערכתית

	איליה קגן, רונית קיגלי-שמשי
211	הקשר מטפל-מטופל כמרכיב חיוני בטיפול איכותי ובטוח: למידה מעולם בריאות הנפש
	ענת עקה זוהר
235	איכות במפגש מטפל-מטופל: תפיסה חדשה
	דבורה פיקל, יוסי ווייס
272	בטיחות וניהול סיכונים: מטרה משותפת למטפל ולמטופל, למרות גישותיהם השונות לנושא

- 278 טליה ברמן־קישוני
תלונה כמתנה: פניות הציבור כמנוף לשיפור איכות השירות
- 288 גילי גבאי
אמון מטפל-מטופל: דילמות, פערי ציפיות ותקשורת מאחורי הפרגוד
- 304 דנה בלאגנר, כרמית הבר, מרדכי קרמניצר
כבוד האדם כערך עליון ביחסי מטפל-מטופל
- 323 יונתן הלוי
החמלה במפגש בין מטפל למטופל
- 328 גבי בן נון
שוויון, שוויוניות וכל מה שביניהם: המקרה של מערכת הבריאות בישראל
- 339 סיגל שפרן־תקוה
אלימות במערכת הבריאות: מוטיב האלימות כ"שחקן" שלישי במערכת היחסים בין מטפל למטופל
- 352 סיגל שפרן־תקוה, גילי גבאי
הטרדה מינית של אחיות ורופאות מצד מטופלים ומלוויהם:
#Med_MeToo, Israel
- 357 רעות שוהם
יחסי הכוחות בין רופא למטופל
- 367 מוריה אלן, רות שך
מטופלים ונותני השירות הרפואי מחליטים יחד: מה, למה, מי וכיצד
- 377 אורי גורן
המטופל המועצם: מדגם של שיתוף בקבלת החלטות לדגם שיתופי ברפואה
- 393 גידי קורן, גבריאל חודיק, ורדה שלו
שלושה בסירה אחת: המטופל, הרופא והמחשב שביניהם
- 399 קארן ברונר
מדוע להפוך כל מפגש בין המטפל למטופל לפעילות מקדמת בריאות וכיצד עושים זאת הלכה למעשה?

שער רביעי: מרחבים ייחודיים

- 417 דניאל אזולאי, מלכה יחזקאל, רות שחל־גסנר, אליענה עין־מור
היבטים מיוחדים במפגש בין מטפל למטופל בסוף החיים

	רחל ניסנהולץ-גנות, מיכל גורדון
434	מקומו של רופא המשפחה בהכנת החולה הנוטה למות לסוף החיים
	עופר כספי
444	רפואה אינטגרטיבית במפגש מטפל-מטופל
	סלמאן זרקא
455	רופא הכפר
	האב מיכאל עאסי, חליל חורי
461	השפעת הנצרות על האתיקה הרפואית ועל היחס מטפל-מטופל
	הרב דוד לאו
473	חובת האדם להתרפא, וחובת הרופא לרפאות
	שייח' מאמון מטאוע
481	מפגשים הלכתיים בדת האסלאם במפגש בין מטפל למטופל
	עדי ניב"גודה
492	המטפל, המטופל ומי שלפעמים נמצא איתם וביניהם
	נחמן אש
507	רופא-חייל-צבא: מערכת יחסים ייחודית בבריאות?
	שלמה מור יוסף
517	המפגש רופא-חולה בביטוח הלאומי

הקדמה

הספר מפגשים בעולם הבריאות: מטפל, מטופל ומה שביניהם מתאר את עולם היחסים בין מטפל למטופל. מערכת הבריאות היא מערכת מורכבת בשל גודלה, ריבוי השחקנים בה והאינטרסים שלהם והתשומות האדירות המזינות אותה. בליבה של מערכת זו עומד המפגש הטיפולי בין המטפל למטופל, ואיכותו של המפגש הזה היא הגורם המשפיע ביותר הן על חוויית המטופל והן על חוויית המטפל.

לצד ההשפעה של המפגש מטפל-מטופל על ההיענות לטיפול ועל תוצאי הבריאות, המאמרים המגוונים המכונסים בספר זה מדגימים היטב את היתרונות הנוספים הנובעים מגישות המבוססות על מערכות יחסים בתחום הבריאות והטיפול. האינטראקציה בין מטפל ומטופל, הנוצרת במפגש בתוך חדר הטיפול, מושפעת מגורמים חיצוניים כמו תפיסות וערכים חברתיים ותרבותיים ומבנה מערכת הבריאות ומשאביה ורמת השוויוניות שלה. ערכי המקצוענות, כגון חמלה, זולתנות, יושרה וכבוד האדם המודגשים בספר הם ערכי ליבה במפגש בין מטפל למטופל, וראוי שיהיו נר לרגליהם של כל המטפלים במערכת. ערכים אלה נמצאים גם במוקד תשומת הלב של משרד הבריאות בישראל, והם מוגשמים באמצעות סקרי חוויית המטופל שהמשרד מקדם, הקמה של מרכזי זכויות בתחום הבריאות, שיתוף הציבור בהליכי תכנון מדיניות, הטמעה של הכשרות בנושא שוויוניות, כשירות תרבותית, שירות וחוויית המטופל בקרב אנשי בריאות, וקידום מדיניות ופעולות לטובת צמצום אי-השוויון בבריאות ובשירותי הבריאות.

אף שהעשייה בתחום עודנה מרובה, תשומת הלב הגוברת של מערכת הבריאות, של המטפלים ושל נותני השירות בה, כמו גם של חוקרים דוגמת כותבי המאמרים בספר זה, למפגשים בעולם הבריאות, היא עוד צעד בדרך לשיפור הבריאות של מטופלות ומטופלים ולהגדלת רווחתם ורווחת מטפליהם.

לעריכת הספר חברו שלוש דמויות חשובות מעולם הבריאות בישראל, מומחים מהשורה הראשונה בתחומם: ד"ר סיגל שפרן-תקוה – אחות בכירה, יועצת ארגונית, חוקרת ומרצה, מנהלת מרכז הדסה למחקר וחדשנות בסיעוד; פרופ' יהושע (שוקי) שמר – בעבר מנכ"ל משרד הבריאות, קצין הרפואה הראשי של צה"ל ומנכ"ל מכבי שירותי בריאות, וכיום יו"ר אסותא מרכזים רפואיים; ופרופ' יוסי ווייס – בעבר מפקד בית הספר לרפואה צבאית וראש המחלקה לניהול מערכות בריאות באוניברסיטת אריאל, וכיום חבר הנהלה ברשת בתי החולים של אסותא. העורכים השכילו לכנס בספר מאמרים מאת מיטב החוקרים

והמומחים, הנוגעים כל אחד בדרכו ומנקודת מבטו המקצועית והאישית בנושא המפגש הטיפולי ומערכת היחסים הנרקמת בין המטפל למטופל. ריבוי נקודות המבט על הנושא מסייע לשרטט תמונה רחבה ומקיפה של עולם הבריאות בראשית המאה העשרים ואחת, על שלל הגורמים הפועלים בו, מורכבותו והאתגרים הרבים הקשורים בו.

משה בר סימן טוב
מנכ"ל משרד הבריאות
ירושלים, אפריל 2019